

Benvolguts amics de les lletres i d'Olga Xirinacs,

com ja sabeu, la presentació en públic d'un llibre és un esdeveniment molt significat, sempre singular. Amb la presentació es tanca la feina inicial de l'escriptor, de l'escriptora, en aquest cas, una tasca basada en redactar una obra que té unes qualitats prou evidents.

Amb la presentació es deixen enrere la correcció dels esborranys, la compaginació del text, la discussió sobre la imatge de la portada, el format del llibre, la impressió i tot allò que cal fer perquè l'obra es pugui presentar de la forma que ara la veiem: gairebé en carn i ossos o, com podria dir l'autora amb una certa ironia: de cos present.

A partir d'ara i més enllà de la presentació, ni l'autora i els editors ja no hi poden fer res més, i són els lectors els que agafen tot el protagonisme, els que dictaminaran si el llibre els fa o no els fa el pes, i quin lloc ocuparà a la seva biblioteca particular.

Al moment de presentar un llibre, els autors intentem que sigui una persona de prestigi o un col·lega més qualificat qui ens en faci la glosa, per bé que ja se sap que tota norma té la seva excepció. A l'hora de presentar una obra també es requereix un lloc que resulti adient i, en el cas d'avui, enlloc millor per fer-ho que aquest espai de saviesa que és la Universitat Rovira i Virgili. I, per suposat, es desitja que hi hagi públic, un desig que avui s'ha complert amb escreix.

En tota presentació es parla de la persona que ha escrit el llibre. Si jo anés per feina ho podria despatxar amb aquella frase que servei per a tot: "És una escriptora que no necessita presentació". Amb tot, d'Olga en vull parlar, just perquè em ve molt de gust fer-ho, i també perquè entenc que per moltes coses que se'n pugui dir d'ella, sempre es farà curt de paraules.

Si consultem la seva biografia, ens diu que és escriptora i professora de piano, i que té una sòlida formació artística que li atorga una essencial capacitat per afegir una gran profunditat a la seva obra literària. També ens diu que és una autora versàtil, ja que escriu poesia, novel·la, contes i assaig.

Ja sé que en les darreres setmanes, en les qual l'autora ha rebut homenatges de tota mena, haureu escoltat una vegada i una altra el seu currículum personal i literari. Jo no el repetiré, però sí que destacaré que moltes de les setanta obres que ha publicat fins ara han rebut els premis més importants de la literatura en llengua catalana, entre les quals *Interior amb difunts*, amb el premi **Josep Pla**, 1982; *Al meu cap una llosa*, que rebé el **Sant Jordi** de 1984 i el **Crítica Serra d'Or de novel·la** de 1986; *Zona marítima*, que guanyà el **Ramon Llull** 1986; *Llavis que dansen*, el **Carles Riba** del 1987; *Marina*, **Crítica Serra d'Or de literatura infantil i juvenil** de l'any 1987; *Enterraments lleugers* amb el **Sant Joan** de 1990; *Sense malícia*, el **Ciutat de Palma**, 1994; *Un cadàver per sopar*, el **Ciutat de Badalona de narrativa juvenil** del 2000. A més, consta com a Mestra en Gai Saber pels Jocs Florals de Barcelona, un títol honorífic que obté qui prèviament ha guanyat l'Englantina d'Or, la Flor Natural i la Viola d'or i argent. Per si tot això fos poc, l'any 1990 la Generalitat de Catalunya li va concedir la Creu de Sant Jordi. I aquí caldria afegir-hi tot el seguici de treballs literaris publicats a diferents mitjans de comunicació; les col·laboracions, els pròlegs i les presentacions que ha regalat als amics entre els quals em compto, i un llarg etcètera, molt llarg. En resum, tota una vida de dedicació i de plena creativitat.

Tot aquest bagatge i molt més té l'Olga com a protagonista, fins ara i abans d'encarar el futur que, malgrat que cada dia ens truca la porta, mai ningú no l'ha vist. I és per això que ens centrarem en el llibre. D'entrada i en resposta

al requeriment de l'autora de que el meu fos un comentari sincer, he de manifestar que el títol: LA CRISI DELS VUITANTA m'agrada molt. Per a mi és de best seller!. En conseqüència, espero que sigui un dels llibres més venuts de la carrera literària d'Olga, de l'editorial Meteora i de la literatura catalana.

També us de manifestar que l'esmentat títol és una autèntica impostura, una mentida de dalt a baix. Això és així perquè l'autora ens anuncia una crisi, presumptament la seva crisi que se li presenta al voltant dels vuitanta anys. La realitat és ben diferent, ja que en tots i cadascun dels capítols de l'obra Olga ens mostra la seva plenitud, la seva capacitat d'anàlisi, de crítica, de introspecció, però sobre tot se'ns ofereix tal com és: sincera i amb tot els sentits ben desperts. Així doncs, el títol és encertat, però el seu significat resta lluny de fer justícia a l'obra: De crisi, res de res. Esteu avisats!

Del format del llibre poca cosa hi ha a dir, només que segueix fil per randa l'estil de Meteora, amb llibres ben editats, amorosament bastits. Del llibre, Jordi i Olga manifesten que ha quedat petit, com si per uns moments haguessin oblidat que és al pot petit on hi ha la millor confitura, per bé que Olga també afirma: "Està editat com una joietta". Ja sabem com és l'Olga: exigent, però sobretot autoexigent.

El contingut del llibre és d'una bellesa literària sublim. Ja al primer paràgraf ens diu: "Baixa el teló de color granat amb serrells verd viu. La funció del dia s'ha acabat". A veure, algú recorda una forma més poètica de manifestar que s'està fent de nit?

En el segon capítol l'autora es queixa quan algú es refereix al seu marit i a ella mateixa com "Aquells dos vells", però no s'hi escarrassa gaire. Des quan

de petita dormia agafada al seu osset Mateu, un nino de pèl gris i vellutat que li havia cosit la seva mare, mai no ha deixat de créixer personalment. Ni tan sols en els temps posteriors a la guerra, dels que ens diu: "Entrava llum somorta dels fanals del carrer. Postguerra, escassetat. Aprofitament de tot, però també fantasia per acaronar".

Olga va nàixer a Tarragona, però és universal. Quan parla de Tarragona diu: "La meva ciutat. És la meva vorera en tota la Rambla, la dels nombres imparells, la que fa ombra mig matí".

Olga és de Tarragona i se'n sent; el seu pis és una mena de talaia des d'on observa com a poc a poc la ciutat i els seus habitants canvien, com els antics sons s'han transformat en sorolls, i tot plegat ho copsa amb una capacitat de percepció singular, única. Posats a constatar, també ens manifesta que gairebé ha desaparegut la comunicació epistolar, que moltes persones agafen el telèfon per parlar o per enviar un missatge, però que són poques les que escriuen una carta o una targeta postal.

Quan el llegiu, notareu que LA CRISI DELS VUITANTA és una mostra de les múltiples capacitats artístiques de l'autora, que en aquest cas ha aprofitat l'argument de la vellesa per dir que "Sort que ens arriba a poc a poc", per bé que ella ja sap que és molt pitjor quan la vellesa no arriba, just perquè la mort li ha passat al davant. A més, la seva mirada posada en la vellesa li permet recordar la seva existència, les pàgines viscudes fins al moment que literàriament estan farcides d'obra editada i de premis obtinguts, i encara es permet metafòricament sospesar el volum Óssa Major. Poesia completa d'Olga Xirinacs 1977-2009, un llibre de 1.000 pàgines que, per cert, pesa a prop de dos quilos. Quantitat i qualitat poètica!

En diversos capítols de l'obra podrem constatar aquella particularitat d'Olga

que ja s'ha manifestat: que té una sòlida formació artística que li atorga profunditat a la seva obra literària. Ho veiem quan parla de cinema i tot seguit fa aparèixer una extensa relació d'artistes i de directors de tots els temps. El mateix passa quan parla d'escriptors de tota mena, per bé que és especialment bel·ligerant amb una majoria d'autors de novel·la negra que volen seguir els antics paràmetres de protagonistes borrarxos i fumadors, però que no se'n surten al moment de lligar un bon argument que inclogui un cert enigma. I, per no perdre-hi massa el temps els despatxa amb un generós: "Escriure no és fàcil".

En alguns capítols l'autora parla de la malaltia, just quan es trobava en portes d'un procés que ha superat feliçment. Abans d'iniciar els tractaments s'ho veia com una muntanya insuperable, com tota persona que s'enfronta a elements desconeguts. És cert que, com les persones valentes, té por a les incerteses, però també és veritat que no té por de ser feble per si mateixa, una qualitat pròpia de les persones decidides que no s'arronsen així com així. Per això, Olga fa seu allò de que: són persones valentes les que s'aixequen quan cauen i no les que mai no ensopeguen.

A la seva vellesa, que pot ser d'edat però no intel·lectual, recorda els seus familiars: la iaia Lola, l'avi Gustau, els pares, el seu marit, els fills, els néts... i de tant en tant i sense cap mena de recança deixa anar alguna llàgrima que, tal com diu: "és una condensació de la vida que s'ha viscut", per bé que en el seu cas caldria afegir: un preàmbul del que encara hi ha pel davant.

És probable que, com a tothom, els anys li hagin portat alguns desenganys, com quan desaparegué l'escola que portava el seu nom, però reté els detalls de la major part de les seves vivències, com també els aromes dels gessamins, la imatge de l'estrella de la qual ho esperava tot, els horitzons llunyans que ella fa propers, els clars de lluna i altres representacions que

l'han acompanyat des de la infantesa.

Entre referències a diversos sants d'un santoral que coneix amb obres i miracles, sap situar-los al llarg de l'any i li serveixen de calendari. També Olga dedica alguns apartats a comentar les paraules, la llum, l'amor, les aparicions i les desaparicions. Confessa que és una amant de les tronades amb aigua, llamps i trons, sempre i quan s'ho pugui mirar des d'un espai de confort; tanmateix, s'alegra quan apareix l'Arc de Sant Martí que li serveix per recordar la cançó que cantava Judy Garland, la imatge de la qual presideix la portada del llibre.

Pel que hem pogut llegir a LA CRISI DELS VUITANTA i pel que coneixem de l'Olga, volem intuir que superarà la crisi dels vuitanta tal com va superar la dels quaranta, just perquè això de les xifres són fites posades pels humans per tal de marcar el pas del temps, potser amb la secreta voluntat d'aturar-lo. Però ja se sap que el temps va al seu aire i l'Olga se'n valdrà d'ell per continuar el seu trajecte personal i literari, per seguir la seva trajectòria sempre ascendent que l'ha portat a ser qui és: la millor, un qualificatiu que no cal que vagi acompanyat de cap substantiu com: escriptora, dona o persona. Amb la millor ja està tot dit.

Josep Gironès, 18 de maig de 2016